

Ценностни аспекти на педагогическото ежедневие
Value Aspects of the Pedagogical Daily Round

ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНО СЪСТЕЗАНИЕ „АЗ СЪМ БЪЛГАРЧЕ“

Мариана Митова

Елена Иванова

Начално училище „Христо Ботев“ – град Троян

Резюме. Статията представя педагогически модел за възпитаване и формиране на чувство за принадлежност на учениците от начален етап на основното образование към родната страна. Търси се допълнителна и съвременна форма на педагогическо взаимодействие чрез интердисциплинарно състезание. Описани са основните етапи при подготовката и реализацията му.

Keywords: interdisciplinary competition, pedagogical model, preparation and implementation of the competition

„...Акцентът, който днес се поставя...
върху култа към материално богатство,
върху потребителството и
върху себезадоволяването
като определение на добрия живот,
прави обществото сляпо
за ключовите социални дилеми...“
„...Едно общество, което не се ръководи
от общосподелени абсолютни принципи
и което вместо това възнаграждава
индивидуалното себезадоволяване,
е общество, заплашено от разруха“.¹⁾

Збигнев Бжежински

В Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006 – 2015 г.) се казва: „След семейството учителите и училищната среда са тези, които оказват най-силно въздействие при оформянето на личността на ученика. Ето защо наред с мерките за повишаване на качеството на обучението трябва да се предприемат и такива за засилване на възпитателната роля на българското училище. Те биха допринесли за формиране на чувство за принадлежност на учениците към училището, към населеното място, към България. Това, на свой ред, би спомогнало за повишаване на авторитета на училището като институция“.²⁾

Обкръжаващата действителност, в която живеят подрастващите, провокира непрестанно техния интерес към света, те са много чувствителни към всичко, което ги заобикаля. Затова е особено важна ролята на учителя за формиране на личността на детето, на позитивно мислене и активно поведение още в ранна възраст. Възпитаването в родолюбие означава да се възпитава в любов към другите, в толерантност към различните. Оттук идва актуалността на темата за възпитание на подрастващите в духа на европейските ценности, съхранявайки националното им самосъзнание на българи, обогатено със самочувствието на достойни членове на голямото европейско семейство.

Процесът на възпитание се състои не в развитието на паметта и интелекта, а в запалването на сърцето. Богатият и пъргав ум, при сляпо и мъртво сърце, създава ловък, но безчувствен и дори зъл човек. Известно е, че ценностноориентировъчните модели, които се формират в процеса на образованието и възпитанието, са най-трайните и определящи в дейността и поведението на човека.

Детето е активно и творческо, то възприема, възпроизвежда и твори „нов“ социален опит. За изграждането на активната детска личност особено важни са възпитаването в непреходни ценности. В този смисъл много ефективна интерактивна форма за социализация на учениците е интердисциплинарното състезание.

Чрез подготовката и реализирането на състезанието „Аз съм българче“ се поставя следната цел: *формиране на гражданско съзнание, поведение и приобщаване на учениците към националните ценности; създаване на условия за овладяване на социални знания и умения; развиване на самосъзнание за принадлежност към родното място и родината.*

За осъществяването на целта се конкретизират следните задачи:

1. Запознаване с делото и приносите на бележити българи.
2. Приобщаване към отбелязване на общественозначими дати, събития от живота на българското общество.
3. Развиване на детските художествено-артистични заложби в различните видове изкуство – певчески, артистични; ученикът – емоционално удовлетворен от участието си в състезанието.
4. Интегриране на знания от различни научни области.
5. Използване на нетрадиционни форми на обучение, разчупващи стереотипа, и внасяне на емоционален заряд и удовлетворение на вътрешната потребност на децата от активност, взаимодействие и изява.
6. Изграждане на начални умения за работа в екип.
7. Интегриране на технологиите в обучението.
8. Изграждане на умения за самоконтрол и самооценка.

Очаквани резултати:

– учениците формират компетентности за живота и делото на исторически личности с неоспорима важност за нашето национално самосъзнание, прави се преход към съвременните имена – гордост за страната;

- запознават се с красотата на българската природа, с исторически факти и природни забележителности, зареждат се с искрици родолюбие;
- използват съхранените знания и повишават трайно своя интерес към изучавания учебен материал;
- развиват умения за работа самостоятелно и в екип.

Дейности преди състезанието:

1. Формиране на отборите – използва се техниката „Човешка мозайка“. Четири картини се нарязват на 5 различни по форма части като пъзел. Всеки ученик получава парче на картината. Учениците трябва да разменят парчетата помежду си. Всеки трябва да се размени поне веднъж. След това те трябва да открият останалите части на рисунката и да я възстановят. По този начин се оформят отборите.
2. Изработване постери по отбори на тема „Моето родно място“, „Известни личности от моето родно място“, „Христо Ботев“, „Васил Левски“.
3. Оформяне на кът „Христо Ботев – живот и дейност“.
4. Деца и родители рисуват на тема „Нашият град“.
5. Заучаване на художествени произведения за родината от Христо Ботев.
6. Посещение в музея на народните художествени занаяти.
7. Екскурзия до Къкринско ханче, Троянски манастир, Плевенска панорама, Видимско пръскало, което е част от резервата „Северен Джендем“ на Националният парк „Централен Балкан“.
8. Природните и историческите забележителности през фотообектива.
9. Разговори с децата: „Сподели за...“, „Разкажи за...“.

Анотация

Интердисциплинарното състезание „Аз съм българче“ е посветено на 50-годишния юбилей на училището, 165-ата година от рождението на Христо Ботев – патрон на училището, и Националният празник на Република България – 3 март. Участници са учениците от II „а“ клас, разделени на 4 отбора, и бивши ученици от училището – капитани на отборите. Участниците са облечени в национални носии. Пред всеки състезател има знаменце. Отборите се състезават в 6 кръга. Между всеки кръг има музикална задача. Учениците показват знания от областите български език и литература, математика, околна среда, музика. Наградите са подсигурени от родителите.

Подготовката и реализирането на състезанието „Аз съм българче“ се базира на учене чрез сътрудничество. Участниците във всеки отбор са взаимозависими, което подпомага формирането на социални умения, а процесът на учене е социална дейност. Спазват се основните принципи на учене чрез сътрудничество според С. Кегън, а именно: паралелни интеракции, лична отговорност, конструктивна взаимозависимост, равно участие.

Позитивна среда: маси със столчета за всеки отбор; изложба от рисунки; табло за своевременно нанасяне на точките; битов кът – пита, баница, пло-

дове; на стативи – постери, изработени от отборите; на стената – съвместна рисунка на ученици и родители на тема „Нашият град“ с размери 2 x 1 м.

Ход на състезанието

Музикална задача (звучи песента „Българийо, родино мила“). Състезател, който пръв вдигне знаменцето и даде верен отговор, носи за отбора си 2 точки. След отговора всички стават и пеят песента „Българийо, родино мила“, а на екран – презентация за родината.

В I кръг на състезанието участниците от всеки отбор отговарят на 3 въпроса. Въпросите са от произведенията по литература в читанката за II клас. Резултатите се нанасят на таблото.

Следва музикална задача. Звучи песента „Високи, сини планини“. Всички стават и пеят.

Във II кръг отборите откриват дума, чийто модел е на постер. Думата е от осем букви. Състезателите отговарят на въпроси от материала по околната свят. При верен отговор се отваря по една буква. Получават се думите: резерват, манастир, панорама, пръскало. Всяка дума е свързана с историческа или природна забележителност, която всеки от класа е видял при екскурзиите. След като капитаните назоват скритите думи, на екран се презентират няколко слайда със снимки, направени от учениците при посещенията на тези места.

Музикалната задача между II и III кръг е учената в часовете по музика народна песен „Рече мама да ме жени“.

В III кръг капитаните избират свой представител, който след жребий рецитира изразително едно от стихотворенията: „Татковина“, „Аз съм българче“, „Родна стряха“, „Хаджи Димитър“.

Отново музикалната задача е народна песен.

Знания от учебното съдържание по математика за II клас учениците демонстрират в IV кръг на състезанието. Състезателите от всеки отбор последователно решават 5 числени израза – всеки по един. Предават листчето на капитана. Той трябва да открие и запише на листа думата, която се получава, като замени отговора на задачата със съответната буква от азбуката. Получават се думите: ханче, Враца, София, Троян. Чрез техниката „Кръгла маса“ състезателите обобщават и систематизират своите знания. Всеки капитан предава листчето на ученика до него, който написва една дума и го предава на следващия участник. Капитанът чете накрая записаното на листа. Например: ханче – Къринско, Ловеч, Левски, заловен, заптиета; Враца – Ботев, убит, Околчица, паметник, чета; София – столица, град, Левски, обесен, Народно събрание; Троян – град, роден, Осъм, музей, училище „Христо Ботев“.

Музикалната задача след този кръг е свързана с разпознаване на звучността на народен оркестър.

V кръг – „Прочути сънародници“. Всеки отбор получава листче със записани имената на двама прочути българи. На масичка са поставени десет портрета. По двама състезатели от отбор се отправят към масичката, вземат

нужните им портрети и ги зашипват на опънато въже. Звучи песента на Валя Балканска „Излел е Делю хайдутин“. Всеки отбор съвсем накратко запознава присъстващите в залата с биографичните данни на двамата българи и се презентират по 3 слайда с моменти от живота и дейността им.

Последният кръг е „Кутията на късмета“. В нея са поставени листчета с номера от 1 до 50, които значат точки. Към всеки отбор се задава логическа задача. При верен отговор капитанът тегли листче. Броят на точките се прибавя към броя на точките на отбора до този момента. Така се оформя крайният резултат.

Извод

В съвременния глобален свят съхраняването на националните ценности е обществена необходимост. За да бъде успешен възпитателният процес още от начална училищна степен е необходимо на децата да се предлага възпитателно-образователно съдържание включващо в себе си значими и имащи конкретен личностен смисъл социално-нравствени ценности и отношения.

Като интерактивен модел на педагогическо взаимодействие състезанието „Аз съм българче“ е много подходяща образователна среда за изграждане на ценностната система на детето.

БЕЛЕЖКИ

1. Бжежински, Зб. (1994). Извън контрол. София, с. 118.
2. Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006 – 2015 г.

ЛИТЕРАТУРА

Ериксон, Ер. (1990). Жизнен цикъл. В: *Социология на личността*. София: Наука и изкуство.

INTERDISCIPLINARY COMPETITION „I AM BULGARIAN”

Abstract. The article presents pedagogical model for educating and forming a sense of belonging of students from the elementary stage of basic education towards their native Country. Through the interdisciplinary competition, we are looking for an additional and contemporary form of pedagogical interaction. Here are described the main stages of preparation and implementation.

Mariana Mitova, senior teacher

Elena Ivanova, teacher

✉ Primary school „Hristo Botev“ 11, Miziya str.,
Troyan

E-mail: mitova_mariana_@abv.bg